

Restaurátorský záměr

„Restaurování kočáru typu Berlina – Cupé“



Datum vyhotovení: 31.10.2019

Vypracoval: Ateliéry Bárta s.r.o.

Tomáš Bárta (jednatel)

„Restaurování kočáru typu Berlina - Coupé “

I. Lokalizace památky

1. kraj: *Pardubický kraj*
2. obec: *Kladruby nad Labem*
3. adresa: *Národní hřebčín Kladruby s.p.o .*
Kladruby nad Labem , 533 14
4. bližší určení místa popisem:
5. rejstříkové číslo památky: *K – 163 / XIV. MK*

II. Údaje o památce

1. výrobce : *Neznámý - typ Berlina – Coupé “*
2. datace: *okolo r. 1850*
3. materiál: *kombinace tvrdých a měkkých dřevin , třísloněná kůže, kov, niklovaná mosaz, potahová látka , vlněné koberce.*
4. rozměry: *délka 426 cm x výška 204 cm x šířka 164 cm*
5. předchozí známé restaurátorské zásahy: *nejsou známé*

III. Údaje o akci

1. vlastník: *Národní hřebčín Kladruby s.p.o., Kladruby nad Labem , 533 14*
2. investor: *Národní hřebčín Kladruby s.p.o*
3. Památkový dohled :

IV. Nálezová zpráva – popis stavu kočáru

Kočár je po prvotním prohlédnutí ve velmi špatném technickém stavu a míru poškození lze označit za havarijní.

Lakování kočáru je vlivem působení vzdušné vlhkosti zcela zdegradováno. Především na dřevěných částech podvozku dochází k lokálnímu odlupování barevného nátěru od podkladu, na mnoha místech jsou železné části zasažené korozí. Dřevěná konstrukce kočáru má především na spodní části patrné výsušné praskliny, taktéž má lokální uvolněné lepené spáry a spoje. Lakování dřevěné korby kočáru především na spodní části korby je výrazně zdegradováno a jednotlivé fragmenty lakové vrstvy se odlupují od konstrukce a odpadávají.

Kola kočáru mají na svých dřevěných středech patrné praskliny. Dřevěné loukotě jsou v dobrém stavu. Obvodová železná obruč má po svém obvodu rozsáhlá mechanická poškození.

Podvozek kočáru má četná mechanická poškození a je nutné provést průzkum opotřebení mechanických částí. Původní povrchová úprava je vlivem neodborného přetření barvou a přelakování zcela zdegradována. Stav povrchové úpravy je havarijní.

Na základě provedeného průzkumu je možno konstatovat, že čalounění kočáru je původní, provedené světle modrou látkou s vtahovanými čalouněnými knoflíky. Výplně čalounění je provedena původní technologií, koňskými žíněmi. Zdobné lemování čalounění-borty, zdobené šňůry a papule jsou taktéž původní. Nepůvodní je vnitřní vyčalounění sedáku a opěráku, taktéž je nepůvodní čalounění kozlíku kočího. Stav celého čalounění je ve velmi špatném stavu, především se jedná o poškození od molů a dalších biologických škůdců, dále se jedná o mechanická poškození, především vnitřní čalounění korby. Stav koberců v kočáře je v havarijním stavu, koberce v zadní části zcela chybí, z původního koberce se dochoval pouze fragment před cestujícími.

Kožená střecha je na hranách vážně poškozená je odtržená od konstrukce a je roztržená. Lakování kožené střechy je vlivem neodborných zásahů zcela zdegradováno.

Kočár je opatřen přední stěnou s blatníky se železnou obšitou konstrukcí.

STAV KOČÁRU LZE JEDNOZNAČNĚ OZNAČIT ZA VELMI ŠPATNÝ A VYŽADUJÍCÍ OKAMŽITÝ RESTAURÁTORSKÝ ZÁSAH. STAV VŠECH ČÁSTÍ VYŽADUJE RESTAUROVÁNÍ A JE ZA HRANICÍ ŽIVOTNOSTI, DALŠÍ PRODLEVA MŮŽE ZPŮSOBIT NEVRATNÁ POŠKOZENÍ.

V. Průzkumná zpráva

1. Průzkum povrchové úpravy kočárů

Bylo provedeno vizuální posouzení, stavu barevné povrchové úpravy a lakové vrstvy. Pro posouzení byly lokálně provedeny sondy. Sondami bylo zjištěno, že původní barevný nátěr celého podvozku i kol byl proveden červenou barvou. Původní barevný nátěr je pojen buď kaseinem, případně nátěrem na olejové bázi. Tuto skutečnost by však jednoznačně potvrdila chemická analýza pojiv. Vrchní barevné plochy na korbě kočáru jsou tvořeny tmavě zelenými částmi (partiemi) a černými částmi. Pojivo této vrstvy by opět bylo nutné posoudit chemickou analýzou. Celý kočár byl následně zalakován kopálovým olejoprskyřičným kočárovým lakem. Na základě provedeného průzkumu lze konstatovat, že povrch kočáru, především na podvozkové části a kol byly v historii přetřeny černou barvou a přelakovány.

Stav původní lakové vrstvy je však v současné době výrazně zdegradován a to na všech částech kočáru. Lokálně dochází k odlupování od podkladu, dále na kožených blatnících je lak poškozen neodborným přelakováním, které na plochách vytvořilo charakteristický povrch tzv. sraženého laku ve zvrásněném povrchu.

2. Průzkum konstrukce kočáru a dřevěných částí.

Jak již bylo předesláno dřevěná konstrukce kočáru má především na spodní části patrné výsušné praskliny, taktéž má lokální uvolněné lepené spáry a spoje. Při průzkumu bylo zjištěno, že je možné označit celkový stav konstrukce a konstrukčních spojů jako špatný. Především jsou poškozené konstrukční spoje na dveřích kočáru. Dřevěná stěna pod kočím je nepůvodní a dle provedení se jedná o strojovou výrobu z drážkovaných prkýnek stejné šíře. Kovové části podvozku nemají v namáhaných částech výrazné vůle narušující funkčnost. Brzdy jsou výrazně opotřebované. Během restaurování je nutné provést doplňující průzkum kočárových náprav především olejových nábojů kol.

Na základě vizuálního posouzení je jednoznačně patrné, že jsou kola druhotně přetřena černou barvou. Kola kočáru mají na svých dřevěných středech patrné praskliny. Dřevěné loukotě jsou v dobrém stavu. Obvodové železné obruče jsou původní a jsou na svém obvodu výrazně mechanicky opotřebované.

Železné prvky konstrukce mají v místech mechanických poškození počínající rozsáhlou korozi. Jedná se např. o stupačky kočáru, kovové prvky středu kol, listová péra a centrální středovou točnu.

Na kočáře se nachází množství zdobných mosazných prvků a lemovacích lišt. Lišty jsou mosazné zdobené proráženími a jsou na konstrukci přitlučené mosaznými hřebíky. Ostatní zdobné prvky jsou lokálně přetřené bronzem.

3. Průzkum kožené střechy a ostatních kožených prvků

Kožené (usňové) části byly podrobeny samostatnému průzkumu. Na kočáře se nachází tři typy usňových výrobků. Jedná se o řemeny na podvozkové části a zdobné kožené prvky na podvozku + drobné řemení. Dále je zde kožená střecha kočáru a třetí typ je přední stěna s blatníky před korbou.

Na kočáře se nachází velké množství řemenů a kožených pouzder. Tyto prvky byly v historii pouze vyčíněné a probarvené barvou na useň. Tyto prvky nebyly lakovány. Dnes neodborně přetřené barvou, jsou lokálně mechanicky poškozené a znečištěné mazivy. Zásadním problémem je zanedbaná péče kožených částí.

Jedná se o pravidelné napouštění kožených částí tukem a zajištění, aby nedocházelo k dalšímu vysušování kožených částí.

Přední stěna před korbou kočáru je tvořené železnou konstrukcí a na ní jsou následně proti sobě sešité dvě tříšlouchové kůže o síle 2 mm. Kůže je sešitá jak po obvodě, tak ve vnitřních rámečkách. Kůže je pouze sešitá a není k sobě přilepená. Čelní stěna s blatníky před cestujícími je po prohlédnutí v dobrém stavu a nemá výraznějších poškození.

Kožená střecha byla v historii nalakována kočárovým lakem. V současné době je střecha ve velmi vážném stavu. Kočár byl v historii minimálně jednou přetřen nešetrně černou barvou a minimálně dvakrát neodborně přelakován. Laková vrstva se z kožené střechy odlupuje až na podklad. V rozích střechy je kůže potřesaná a zvedá se od konstrukce korby.

Je nutno zdůraznit, že usňové prvky jsou již za hranicí své životnosti a jejich restaurování je skutečně prioritní.

4. Průzkum čalounění a koberce

Na kočáře se dochovalo původní originální čalounění v prostoru pro cestující a část původního koberce. Čalounění je provedeno ve světle modré potahové látce s vtahovanými čalouněnými knoflíky. Složení vláken nebylo podrobeno průzkumu a v případě dalšího doplňujícího průzkumu může být provedena analýza vláken. Touto látkou je potažený celý prostor cestujících. Tato látka je jednoznačně nepůvodní. Nepůvodní přechalounění prostoru pro cestující je na sedáku a opěradle.

Skladba čalounění je tvořena takto:

Základ zadního opěradla je tvořen prošíváními koňskými žíněmi, kterými je modelován opěrák i boky. Sedák je volně ložený a jejich jádro tvoří silná vrstva koňských žíní. Tyto sedáky byly taktéž šité s jádrem z africké trávy. Přesné složení určí až doplňující průzkum.

Kozlík kočího byl v minulosti neodborně přechalouněn.

Na kočáře se též dochovaly původní zdobné bory a šňůry. Stav zdobených bort a textilních ověsů je velmi špatný a bude nutné dochované ověsy masivně doplnit a chybějící ověsy a bory doplnit náhradami. Pod sedákem cestujících se nachází čalouněná dečka. Původní koberec se dochoval pouze jako fragment před cestujícími. Centrální volně ložený koberec se nedochoval. Před cestujícími se nachází nepůvodní linoleum.

5. Předešlé zásahy a restaurátorské práce

O zásazích nejsou žádné záznamy.

VI. Vyhodnocení průzkumu a koncepce restaurátorského zásahu

Vyhodnocením průzkumu bylo navržení koncepce restaurátorského zásahu.

Níže zde budou popsány všechny etapy a odůvodnění pro navržené zásahy. Veškeré navržené zásahy budou konzultovány se zástupci investora a s odbornými pracovníky NPÚ. Na základě provedeného doplňujícího restaurátorského průzkumu bude provedena konzultace s odbornými pracovníky NPÚ a zástupci investora. Pracovníkům budou předneseny poznatky, které přinesl průzkum, a budou navrženy restaurátorské zásahy.

Dle stanovisek a konzultací odborných pracovníků NPÚ a zástupci investora budou koncepce a následné zásahy realizovány. Základní zásadou všech restaurátorských zásahů je úzkostlivé šetření dochované původních materiálů.

Veškeré zásahy budou prováděny na základě závazného stanoviska.

KONCEPCE ZÁSAHU VÝCHÁZÍ Z PŘEDPOKLADU, ŽE KOČÁR BUDE VYSTAVEN V EXPOZICI A BUDE VYUŽÍVÁN K DEMONSTRAČNÍ PŘÍLEŽITOSTNĚ (CCA 1 X ROČNĚ) JÍZDĚ.

Průběžně bude prováděna fotografická dokumentace, která bude součástí závěrečné restaurátorské zprávy, stejně tak budou uvedeny všechny užité technologické postupy a materiály.

Koncepce restaurátorského zásahu

1. Transport kočáru do ateliérů
2. Provedení vstupní dokumentace, fotodokumentace a doplňujícího průzkumu
3. Očištění kočáru a odstranění nečistot (desinfekce)
4. Demontáž všech částí
5. Restaurování korby kočáru
6. Restaurování kozlíku kočího a výroba nového čalounění kozlíku
7. Restaurování kočárových kol
8. Restaurování podvozku, podvozkových částí a pér
9. Restaurování vnitřního čalounění korby
10. Restaurování kožené stěny za kočím a kožené střechy
11. Výroba nových kočárových lamp
12. Závěrečná montáž

1. Transport kočáru do ateliérů

První fází bude provedena kontrola kočáru a sejmutí všech volných částí, které by mohli být transportem poškozeny. Následně bude kočár zabalen pro transport. Při transportu musí být kočár zajištěn takovým způsobem, aby nedošlo k jeho poškození, především vlivem počasí.

2. Provedení vstupní dokumentace a fotodokumentace

Bude zdokumentována a určena míra poškození jednotlivých částí, rozsah poškození bude fotograficky zdokumentován. Bude provedeno zakreslení všech poškození a bude zdokumentováno původní čalounění. Následně bude proveden doplňující restaurátorský průzkum kočáru, aby bylo možné stanovit přesnou koncepci zásahu. V rámci doplňujícího průzkumu budou provedeny barevné sondy na všech částech kočáru pro přesné určení původní barevnosti. Bude zjištěn rozsah přemaleb a následně bude na základě těchto průzkumů a sond určena výsledná barevnost. Základním požadavkem je restaurování původního barevného provedení.

3. Očištění kočáru a odstranění nečistot

Za pomoci průmyslového vysavače a stlačeného vzduchu bude kočár zbaven volných nečistot. Následně budou lakované části šetrně omyty vlhkou houbičkou pomocí vodného roztoku s vhodným smáčedlem (Syntapon, benátské mýdlo apod.). Čalounění bude pouze šetrně vysáto pomocí vysavače.

4. Demontáž všech částí

Po očištění bude z kočáru sejmuta korba. Korba bude sejmuta vyjmutím čtyř železných čepů. Následně bude korba vyjmuta a uložena do připravené nově vyrobené konstrukce, kam bude zavěšena a zajištěna čepy. V této konstrukci bude korba po celou dobu restaurování. Zavěšení umožní nezávislé restaurování podvozku a korby s čalouněním současně.

Následně bude provedena demontáž podvozku. Z náprav budou sejmuty loukoťová kola. Budou sejmuta kožená stěna za kočím s blatníky. Dále bude sejmut kozlík kočího, podlaha kočího a dřevěná stěna pod kočím. Dále bude uvolněna dřevěná podlaha za korbou.

Následně bude provedena demontáž přední nápravy s točnou a zadní pevné nápravy. Dále budou sejmuty stupačky. Dále budou uvolněny veškeré kožené části z podvozku a samostatnému restaurování. Kožené části budou restaurovány samostatně. Demontáž všech kožených částí bude prováděna takovým šetrným způsobem, aby nedošlo k jejich poškození. Veškeré uvolněné části budou přesně zaevidovány a to i včetně původních vrutů a hřebů. Veškeré kování bude po restaurování opětovně použito.

Následně bude provedeno odčalounění nepůvodního čalounění. Během provádění odčalounění musí být látky sejmuty tak aby nedošlo k jejímu vážnému poškození, z důvodu následného deponování. Během odčalounování bude proveden průzkum, zdali se na konstrukci nenachází zbytky staršího čalounění. V případě nalezení průkazných fragmentů bude barevnost vnitřní části střechy upravena dle nalezených zbytků látky v případě, že nebudou nalezeny původní fragmenty bude látka přizpůsobena dochovanému čalounění na sedadle pro cestující. Charakter nového čalounění vnitřní části střechy bude proveden takovým způsobem, aby svým provedením odpovídal originálním provedením.

5. Restaurování korby kočáru

Před zahájením veškerých prací bude proveden doplňující restaurátorský průzkum, který bude soustředěn především na provedení barevných sond na určení původní barevnosti. Bude provedena chemická analýza barevných vrstev a bude provedena stratigrafie. Po provedeném průzkumu budou zjištěné skutečnosti předneseny pracovníkům NPÚ a bude stanovena koncepce jednotlivých restaurátorských zásahů.

Bude stanoveno výsledné barevné provedení kočáru a budou upřesněny přesné zásahy v rámci restaurování původního čalounění.

Po konzultacích a doplňujícím průzkumu bude provedeno omytí z degradované lakové vrstvy. Před zahájením prací budou provedeny zkoušky rozpustnosti a bude navržen směs rozpouštědel. Odmytí musí být navrženo takovým způsobem, aby bylo co nejšetrnější k barevnému podkladu. Po odmytí lakové vrstvy budou plochy dočištěny pomocí tamponu a rozpouštědel.

Následně bude přistoupeno k opravě korby, zásahy se soustředí na zajištění konstrukční stability korby. Především je nutné se zaměřit na dvířka, která mají poškozené rozvolněné čepy. Tuto skutečnost potvrzují dodatečně připevněné železné roháčky. Tyto nepůvodní roháčky budou po opravě odstraněny. Konstrukce bude stabilizována injektáží lepidla přímo do čepů. Čepy budou navrtány mikrovrtáčky a pomocí injekčních jehel bude do spoje vstřikováno lepidlo. Zde je možné použít vhodné konstrukční lepidlo, které zajistí trvanlivý spoj. Budou-li ve spojích zlomené čepy bude oprava provedena pomocí vloženého čepu.

Následně bude provedena oprava poškozených míst dřevěných částí. Praskliny budou vyšpánovány připravenými dřevěnými špánami. Špány budou vyrobeny ze stejného dřeva jako je opravovaná část. Zde se jedná především o jasanové, bukové případně jedlové dřevo.

Špány a veškerá vysazení poškozených míst budou lepena teplým kožním kličem.

Drobná mechanická poškození budou přetmelena kličokřídovým tmelem s přísadou dřevěného prachu. Celý povrch bude šetrně zabroušen jemným brusným papírem o hrubosti 400 a výše. Následně budou provedeny barevné retuše původního barevného nátěru.

Retuše musí být provedeny barvami jejichž pojiva nebudou narušovat nový olejoprskyřičný lak. Zde musí být provedeny zkoušky lakování na vzorcích. Následně bude provedena kontrola povrchu a po ní bude nanesen nový kopálový olejoprskyřičný lak. Lak bude nanesen minimálně ve 4 vrstvách. Kočár nesmí být lakován jiným než původním olejoprskyřičným kočárovým lakem. Finálový vzhled lakovaných ploch musí být ve vysokém lesku. Viz původní fotodokumentace. Provedení jiným lakem by mělo za následek nenávratné poškození kočáru a je z restaurátorského hlediska zcela nepřipustné. Veškeré části budou po kontrole lakování připraveny k montáži.

Dále bude provedena repase všech pasířských, zámečnických prací. Na vnitřních stranách dveří jsou nepůvodní kliky. Z vnější části dveří jsou madla pravděpodobně původní. Z vnitřní strany budou kliky odstraněny a provedena výroba replik původních klik nebo otočných madel. Přesný tvar bude upřesněn na základě konzultací s odbornými pracovníky NPÚ a pracovníky investora.

Oj kočáru bude zabroušena na podklad a přetmelena kličokřídovým tmelem. V rámci doplňujícího průzkumu bude konzultován stav kůže na oji a po konzultaci s investorem bude provedena případná výměna za novou useň. Důležitým momentem je zachování dlouhé slámy v čalounění oje. Nelze zaměňovat za koňské žíně, náhrada může být pouze za dlouhou slámu.

Restaurování lakovaných částí bude provedeno technologicky shodně jako u celého kočáru.

6. Restaurování kozlíku kočího a dřevěné podlahy za korbou, výroba nového čalounění kozlíku

V rámci provádění restaurátorského záměru bylo zjištěno, že dřevěná stěna pod kočím je pravděpodobně nepůvodní a také čalouněný kozlík je již neodborně druhotně přecalouněn. Kůženkový sedák je celý nepůvodní. Zdobná kožená hrana s vloženou mosaznou zdobnou páskou je původní a koresponduje s mosazným páskem na korbě. Pod sedákem kočího je nepůvodní přehoz. Stěna pod sedákem, je jak již bylo uvedeno také nepůvodní. Prkna, ze kterých je složena jsou nově vyrobené a průmyslově opracované s vloženým přelem.

Podlaha pod kočím je dle prvotního posouzení původní. Zadní podlaha za korbou je pravděpodobně také původní.

Před zahájením veškerých prací bude proveden doplňující restaurátorský průzkum, který bude soustředěn především na provedení barevných sond na určení původní barevnosti. Bude provedena chemická analýza barevných vrstev a bude provedena stratigrafie.

Prvním krokem po demontáži bude odmytí nepůvodního zvrásněného lakování. Pro odmytí bude použita stejná směs jako na ostatní části kočáru.

Následně bude provedena oprava původních dřevěných částí. Drobná poškození budou přetmelena a zabroušena. Závažnější poškození, odstíplé části a praskliny budou vysazeny a vyšpanovány novým materiálem. Zdobná mosazná lišta bude šetrně sejmuta a po demontáži bude vyleštěna. Vyleštěná mosazná páska bude po restaurování kozlíku připevněna shodným způsobem pomocí mosazných hřebíčků. Kožená část kozlíku bude po zrestaurování shodně jako kožené části korby.

Způsob výroby nové dřevěné stěny pod kočím a tvar nového čalounění kozlíku bude před zahájením prací konzultován s pracovníky NPÚ a odbornými pracovníky investora. Provedení kozlíku musí vycházet z doplňujícího historického průzkumu tohoto typu kočáru. Nové části musí být vyrobeny ručním způsobem a technologií odpovídající dataci vzniku kočáru.

Veškeré dřevěné části jak původní, tak nové budou dále šetrně zabroušeny jemným brusným papírem o hrubosti 400 a výše. Následně budou provedeny barevné retuše původního barevného nátěru.

Retuše musí být provedeny barvami jejichž pojiva nebudou narušovat nový olejoprskyřičný lak. Zde musí být provedeny zkoušky lakování na vzorcích. Nové části budou opatřeny základovým nátěrem a barevnost bude sjednocena s originálními částmi.

Následně bude provedena kontrola povrchu a po ní bude nanesen nový kopálový olejoprskyřičný lak. Lak bude nanesen minimálně ve 4 vrstvách. Kočár nesmí být lakován jiným než původním olejoprskyřičným kočárovým lakem. Finálový vzhled lakovaných ploch musí být ve vysokém lesku. Viz původní fotodokumentace. Provedení jiným lakem by mělo za následek nenávratné poškození kočáru a je z restaurátorského hlediska zcela nepřijatelné. Veškeré části budou po kontrole lakování připraveny k montáži.

7. Restaurování kočárových kol

Před zahájením veškerých prací bude proveden doplňující restaurátorský průzkum, který bude soustředěn především na provedení barevných sond na určení původní barevnosti. Bude provedena chemická analýza barevných vrstev a bude provedena stratigrafie. V rámci přípravy restaurátorského průzkumu byly provedeny lokální sondy na určení původní barevnosti. Tyto sondy odhalily původní barevnost, která byla provedena červeným odstínem.

Prvním krokem bude umytí kol od všech nečistot pomocí vody s přísadou vhodného smáčedla. Následně bude provedeno odmytí původního zdegradovaného laku.

Odmytí musí být navrženo takovým způsobem, aby bylo co nejšetrnější k barevnému podkladu. Po odmytí lakové vrstvy budou loukotě a středy kol dočištěny pomocí tamponu a rozpouštědel. Následně bude provedena oprava poškozených míst dřevěných částí.

Praskliny na středech kol budou vyšpanovány jasanovým dřevem. Po začištění bude povrch barevně odretušován a barevně sjednocen. V případě, že bude během průzkumu nalezeno původní linkování bude v místech poškození doplněno a sjednoceno.

Kočárová kola mají rozsáhlá mechanická poškození a budou vybroušena až na podklad. Broušením budou poškození odstraněna. Následně bude nanesena 2 x základová barva shodného odstínu jako je základový nátěr originálu. Základová barva bude na bázi suříkové základové barvy.

Následně bude povrch přebroušen a bude nanесena barva shodného odstínu. Následně bude provedena kontrola povrchu a po ní bude nanесen nový kopálový olejoprskyřičný lak. Lak bude nanесen minimálně ve 4 vrstvách. Kola nesmí být lakováno jiným než původním olejoprskyřičným kočárovým lakem.

Železné obruče kol budou očištěna na kolech. Zbytky koroze budou odstraněny pomocí ocelových kartáčů. Takto budou překartáčovány celé obruče. Závěrem budou obruče zavoskovány mikrokrytalickým lakem. Tento lak je možné v budoucnosti kdykoliv obnovovat.

8. Restaurování podvozku, podvozkových částí a pér

Před zahájením veškerých prací bude proveden doplňující restaurátorský průzkum, který bude soustředěn především na provedení barevných sond na určení původní barevnosti. Bude provedena chemická analýza barevných vrstev a bude provedena stratigrafie. Po provedeném průzkumu budou zjištěné skutečnosti předneseny pracovníkům NPÚ a bude stanovena koncepce jednotlivých restaurátorských zásahů. V rámci přípravy restaurátorského průzkumu byly provedeny lokální sondy na určení původní barevnosti. Tyto sondy odhalily původní barevnost, která byla provedena červeným odstínem.

Prvním krokem je zákrok, kdy budou jednotlivé části podvozku zbaveny nečistot a zbytků maziv. Po očištění vhodným odmašťovadlem, bude přistoupeno k odstranění poškozené lakové vrstvy. Odstranění bude provedeno shodně jako na celém kočáře. Po odmytí lakové vrstvy budou jednotlivé prvky dočištěny pomocí tamponu a rozpouštědel. Následně bude provedena oprava poškozených částí.

Následně bude provedena oprava poškozených míst dřevěných částí. Praskliny budou vyšpánovány připravenými dřevěnými špánami. Špány budou vyrobeny ze stejného dřeva jako je opravovaná část. Zde se jedná především o jasanové, bukové případně jedlové dřevo.

Špány a veškerá vysazení poškozených míst budou lepena teplým kožním kličem.

Drobná mechanická poškození budou přetmelena kličokřídovým tmelem s přísadou dřevěného prachu. Celý povrch bude šetrně zabroušen jemným brusným papírem o hrubosti 400 a výše. Následně budou provedeny barevné retuše původního barevného nátěru.

Retuše musí být provedeny barvami jejichž pojiva nebudou narušovat nový olejoprskyřičný lak. Zde musí být provedeny zkoušky lakování na vzorcích. Následně bude provedena kontrola povrchu a po ní bude nanесen nový kopálový olejoprskyřičný lak.

U kluzných prvků bude provedena kontrola míry opotřebení. Vzhledem ke skutečnosti, že kočár již nebude v běžném provozu, je akceptovatelná hraniční míra opotřebení.

U kočárových pér bude provedeno odstranění koroze mezi pér a povrch bude ošetřen odrezovačem a plochy budou promazány grafitovou vazelinou. Poté budou provedeny barevné retuše původním barevným odstínem barvou

Kožené části podvozku budou po odstranění nepůvodního lakového barevného nátěru domyty pomocí tamponu a vhodného rozpouštědla. Dále budou omyty čistícím prostředkem na useň. Po očištění a opravě poškozených míst budou kožené části nabarveny černou barvou na useň s leskem. Po zaschnutí budou takto opravené kožené prvky natukovány vhodným prostředkem.

Před novým lakováním bude celý podvozek sestaven. Na podvozek bude připevněna zadní podlaha, podlaha kočího a dřevěná stěna pod kočím.

Následně bude provedena kontrola povrchu a po ní bude nanесen nový kopálový olejoprskyřičný lak. Lak bude nanесen minimálně ve 4 vrstvách.

9. Restaurování vnitřního čalounění korby

Restaurování čalounění (textilu) a koberců bude prováděno restaurátorem s licenci MKČR – restaurování textilu. Níže je uveden předběžný návrh řešení restaurování textilu vypracovaný restaurátorkou s licenci MK ČR paní Tefal Juránkovou, přesný postup bude však upřesněn až po doplňujícím průzkumu a po konzultacích s příslušným restaurátorem a odbornými pracovníky NPÚ.

Restaurátorský záměr

Kočár berlina coupé (inv. č. 163 XIV MK) – useň, textil

Současný stav usně a textilu

Usně na vnější straně kočáru vyrobeny z černé usně jsou v poměrně dobrém stavu. Pouze mírně zvlněná, zaprášená, vysušená s menším poškozením.

Na povrchu sedáku u kozlíku je druhotně použita koženka a pod ní závěs z materiálu připomínajícího strojový koberec, prodřený na přední straně.

Textilní části čalounění uvnitř kabiny jsou silně zaprášené, ve velkých plochách poškozené požerem hmyzu (mol), prodřené a potřhané. Ozdobné porty i základní materiál mají rozvolněné okraje i vazbu.

Celý sedák je druhotně použitý. Původní není dochovaný. Zbytky obou se nachází na místě v havarijním stavu. Stejně tak se nedochovaly původní záclonky ve dveřích a na předním okně.

Náhradou jsou neodborně zpracované sametové záclonky ve světle medové barvě.

Snímatelné koberce nejsou dochovány, pouze zcela prodřené části pevně uchycené k podlaze, překryté gumou.

Návrh na restaurování

V průběhu prací bude prováděna podrobná fotodokumentace.

Useň a textil

Důkladné odsátí prachu přes síto ze všech částí povrchu.

Šetrná demontáž kožených a textilních částí, které jsou lehce snímatelné – sedáky. Odstranění nepůvodních částí – sedáky a záclonky.

Postup demontáže jednotlivých textilních částí bude upřesněn v průběhu prací. Jedná se především o nutné uvolnění některých částí pro možnost podložení novým materiálem.

Demontáž jednotlivých poškozených míst bude provedena v co nejmenší míře, s ohledem na zachování co nejpůvodnějšího stavu.

Nutné provést testy stálobarevnosti a čištění.

Šetrné čištění s ohledem na stav materiálu.

Podložení poškozených částí, skeletování, případně překrytí (sendvič). Nový materiál obarven na stejný odstín.

Sedák – bude nahrazen replikou ze stejného materiálu jako je celkové čalounění.

Dle možností budou vyrobeny repliky záclonek.

Koberce na podlaze budou nově vyrobeny a stejným materiálem doplněna poškozená místa.

Useň

Důkladné odsátí prachu přes síto ze všech částí povrchu.

Čištění a konzervace po testech vhodnými přípravky pro restaurování.

K doplnění nové usně v místech výpadků a na podložení trhlín, je nutné použít materiál stejné barvy a charakteru zpracování jako je useň původní – tříslučiněná. Poškozené a uvolněné švy budou obnoveny dle možnosti ručním šitím.

Doplnění chybějících ozdobných závěsů na zadní stěně kabiny - po dohodě se zadavatelem.

K restaurovaným předmětům bude přiložena restaurátorská zpráva včetně fotodokumentace.

Hana Tefal Juránková M.A

10. Restaurování kožené stěny za kočím a kožené střechy

Před zahájením restaurování kožené střechy budou šetrně sejmuty zdobné mosazné prvky. Jedná se o zdobný mosazný pásek připevněný po obvodě kožené střechy, dále dva mosazné erby po stranách a ze zadní strany, budou sejmuty dva mosazné držáky pro kožené řemeny. Dále bude sejmuta sedm mosazných držáků pro textilní ověsy. Jeden mosazný úchyt chybí a bude nutné odlít jeho kopii dle dochovaných originálů. Po demontáži všech mosazných zdobných prvků bude přistoupeno k restaurování kožené střechy a kožené stěny před korbou.

Kožená střecha musí být před restaurováním vyčištěna pomocí vhodného čisticího prostředku na kůži. Zde doporučuji provádět čištění původními odzkoušenými postupy, v případě nových čisticích prostředků je nutná zkouška.

Prvním krokem po demontáži bude odmytí nepůvodního zvrásněného lakování. Pro odmytí bude použita stejná směs jako na ostatní části kočáru. Po odmytí lakování bude provedena oprava poškozených míst, a to takovým způsobem, že budou poškozena místa vyříznuta a budou všity náhradní „záplaty“ z třísložinné kůže. Po skončení oprav poškozených míst tzn. po zalakování nesmí být patrné kde byly provedeny opravy. Opravu musí provádět zkušený sedlář schopný zvládnout takto složité vysazení.

Přední stěna před korbou bude po odmytí lakování zrestaurována. Následně bude nanесena základní barva. Po zabroušení základu bude nanесena černá barva. Složení barvy bude shodné jako v případě celého kočáru. Po zaschnutí budou neneseny minimálně 4 vrstvy kopálového kočárového laku. Po zaschnutí a po kontrole povrchu budou tyto části připravené k montáži.

Veškeré mosazné zdobné prvky budou zbaveny nepůvodní bronzování. Následně budou veškeré prvky vyleštěny do lesku. Vyleštěné mosazné prvky nebudou po leštění lakovány a budou tak postupně získávat ušlechtilou přirozenou patinu. Veškeré mosazné prvky budou připevněny na zrestaurovanou koženou střechu.

11. Výroba nových kočárových lamp

Nové kočárové lampy budou technologicky vyrobeny dle originálů. Jejich tvar a provedení bude upřesněno na základě historického průzkumu a na základě konzultací s odbornými pracovníky investora.

12. Závěrečná montáž

Závěrem všech prací bude provedení montáže celého kočáru. Podle nákresu a fotodokumentace bude celý kočár opět sestaven. Pro předání je nutné ještě doplnit oj o 2 ks nových konzolí na, které bude zrestaurovaná oj uložena. Tvar a rozměry budou dodány investorem.

Datum vyhotovení: 31.10.2019

Tomáš Bárta
Restaurátor s licencemi MK ČR

FOTODOKUMENTACE
K RESTAURÁTORSKÉMU ZÁMĚRU

„Restaurování kočáru typu Berlina“



Datum vyhotovení: 31.10.2019

Ateliéry Bárta s.r.o.

Tomáš Bárta -jednatel

Fotodokumentace stavu před restaurováním



Obr.č.1. Celkový pohled na kočár.



Obr.č.2. Na snímku celkový pohled na kočár – přední část.



Obr.č.3. Na snímku celkový pohled na kočár – zadní část.



Obr.č.4. Na detailním snímku kožená stěna s blatníky za kočím.



Obr.č.5. Na detailním snímku celkový pohled na zadní kolo, patrné mechanické poškození obvodových obručí.



Obr.č.6. Na snímku celkový pohled na kozlík kočího.



Obr.č.7. Na detailním snímku pohled na přední nápravu s pružiny.



Obr.č.8. Na detailním snímku zachycen viditelný fragment původního koberce kočáru.



Obr.č.9. Na snímku pohled na dveře kočáru s původním úchytem a erbem na dveřích.



Obr.č.10. Na snímku celkový pohled na havarijní stav čalounění kočáru.



Obr.č.11. Na snímku je zachyceno vnitřní čalounění dveří – havarijný stav.



Obr.č.12. Detailní snímek poškození čalounění s vystupujícími žíněmi.



Obr.č.13. Na snímku celkový pohled na přední čalouněnou stěnu korby s nepůvodními závěsy kočáru.



Obr.č.14. Na snímku viditelné poškození původního vnitřního čalounění střechy kočáru.



Obr.č.15. Na snímku je zachyceno nepůvodní čalounění zadního opěradla kočáru.



Obr.č.16. Na snímku detail poškození čalounění přední stěny kočáru.



Obr.č.17. Na detailním snímku je zachyceno nepůvodní gumové linoleum (rohož).



Obr.č.18. Na snímku jsou zachyceny původní zdobné látkové ověsy, levý zcela schází včetně mosazného úchytu.



Obr.č.19. Na snímku detail látkového ověsu.



Obr.č.20. Na detailním snímku kozlík kočího s nepůvodním sedákem a nepůvodní drapéríí pod sedákem.



Obr.č.21. Celkový boční pohled na nepůvodní čalounění kozlíku pro kočího, ve střední části detail zdobné mosazné lišty.



Obr.č.22. Na snímku celkový pohled na zadní část kočáru, patrné poškození kožené střechy a látkových ověšů.



Obr.č.23. Na snímku pohled na kožené závěsy kočáru a uchycení korby kočáru. Ve středu snímku, původní dřevěná podlaha kočáru



Obr.č.24. Celkový pohled na přední část podvozku kočáru.



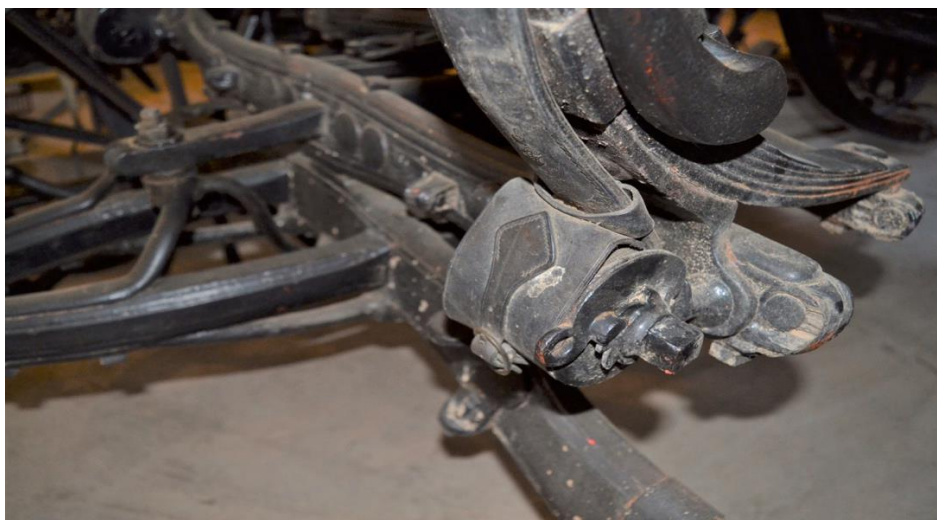
Obr.č.25. Na snímku detail mosazných ozdob střechy kočáru. Patrné poškození kožených částí střechy.



Obr.č.26. Na detailním snímku zachyceno původní, poškozené mosazné zdobení okraje spodní části střechy kočáru.



Obr.č.27. Detailní snímek na stupačku kočáru a výrazně opotřebovanou brzdu kočáru.



Obr.č.28. Na snímku detail koženého zdobení přední nápravy kočáru.



Obr.č.29. Detailní snímek uchycení pravého předního kola kočáru.



Obr.č.30. Na snímku detail přední nápravy s patrným původním červeným odstínem celého kočáru.



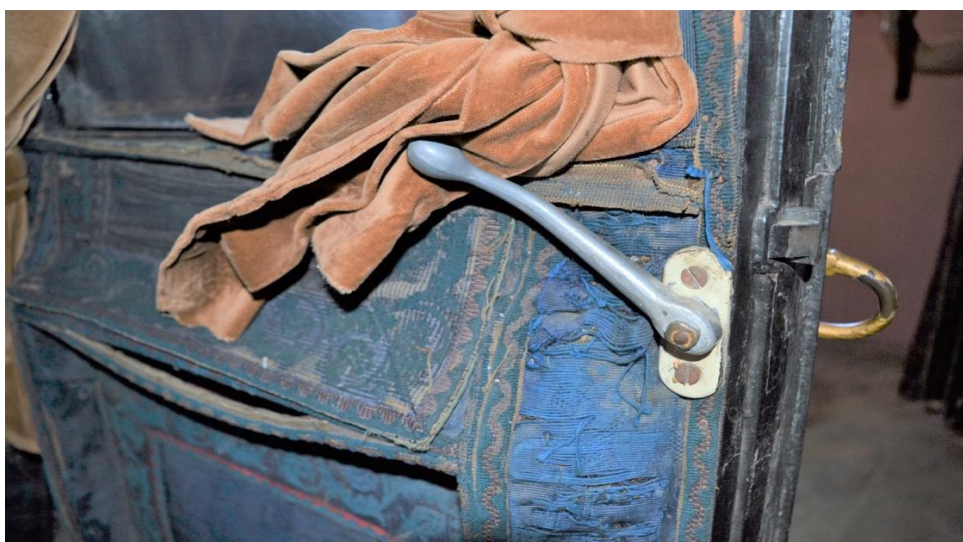
Obr.č.31. Na detailním snímku provedené sondy barevnosti kočáru, patrný původní červený odstín kočáru.



Obr.č.32. Na snímku detail rohového poškození dveří, nepůvodní železný roháček. Výrazné poškození čepů dveří.



Obr.č.33. Na detailním snímku přední část korby s patrným poškozením truhlářské konstrukce kočáru



Obr.č.34. Na snímku nepůvodní klika dveří kočáru – vnitřní část.



Obr.č.35. Na snímku detail předního kola s mosaznou matkou kočáru.

Datum vyhotovení: 31.10.2019

Vypracoval: Ateliéry Bárta s.r.o.

Tomáš Bárta (jednatel)